

Kansliavdelningen

SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN

Handläggare: Lisbeth Westerlund
Tfn: 08-508 25 016

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2004-06-04

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN
2004-06-22
DNR 106-229/2004

Till
Socialtjänstnämnden

Stadsövergripande rådgivningsverksamhet

Svar på motion (nr 18) från Abit Dundar (fp) och Ann-Katrin Åslund (fp)
(1 bilaga)

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen.

Eddie Friberg

Sammanfattning

I motionen föreslås att Familjerådgivningen ska få ett utökat uppdrag att bedriva stadsövergripande rådgivning till fler grupper än de man idag vänder sig till. Förvaltningen avvisar dock en omvandling av Familjerådgivningen till en stadsövergripande rådgivningsverksamhet. Familjerådgivningen bedrivs utifrån särskilda bestämmelser i socialtjänstlagen och de behov av rådgivning som uppmärksammas i motionen kan tillgodoses av andra verksamheter. De grupper som uppmärksammas i motionen kan få rådgivning från andra delar av socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri och frivilligorganisationer.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialtjänstnämnden för yttrande remitterat motion (nr 18) från Abit Dundar (fp) och Ann-Katrin Åslund (fp) om stadsövergripande rådgivningsverksamhet. Remisstiden går ut den 30 juni 2004. Motionen bifogas. Ärendet har även remitterats till stadsledningskontoret och stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Katarina-Sofia och Liljeholmen.

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom kansliavdelningen i samarbete med individorienterade verksamheter och staben för utredning och projekt.

Motionen i sammanfattning

Motionärerna anger att Familjerådgivningens huvuduppgift är relationsbearbetande samtal med par som vill ha hjälp att fortsätta leva tillsammans eller att separera.

Dagens hushållsstruktur i Stockholm utestänger emellertid många från att ta del av den service Familjerådgivningen ger. Närmare 40 procent av stockholmarna lever i ensamhushåll med eller utan barn. Många stockholmare har en annan etnisk bakgrund där synen på familjen, relationer och möjlighet till rådgivning om dessa ämnen skiljer sig. Rådgivningen bör utformas utifrån behoven hos dagens stockholmare.

Skillnaden mellan socialtjänstens myndighetsutövning och förebyggande/ stöd- jande och rådgivande insatser måste tydliggöras för medborgarna. Det är viktigt att staden bidrar till att förtydliga bilden av Familjerådgivningen som en stöd- jande verksamhet utan myndighetsutövning.

Kommunfullmäktige föreslås besluta att

socialtjänstnämnden får i uppdrag att utreda en omvandling av Familjerådgivningen till ny typ av stadsövergripande rådgivningsverksamhet enligt den modell som beskrivs i motionen.

Förvaltningens synpunkter

Bestämmelser om familjerådgivning i socialtjänstlagen

I socialtjänstlagen finns (SoL) finns särskilda bestämmelser om familjerådgivning. Enligt 5 kap. 3 § 2 andra stycket ska kommunen sörja för att familjerådgivning kan erbjudas dem som begär det genom kommunens försorg eller annars genom lämplig yrkesmässig rådgivare. I SoL 5 kap. 3 § tredje stycket anges att med familjerådgivning avses en verksamhet som består av samtal med syfte att bearbeta samlevnadskonflikter i parförhållanden och familjer.

Familjerådgivningen bör vara självständig i förhållande till den övriga verksamhet som bedrivs inom socialtjänsten. Socialsekreterare som är verksam

inom socialtjänsten bör således inte fungera som familjerådgivare. För familjerådgivning som bedrivs av kommun och landsting gäller sekretess och tystnadsplikt enligt sekretesslagen (SkrL) 7 kap. 4 § andra stycket. För att samma bestämmelse ska gälla inom enskilt bedriven familjerådgivning finns en bestämmelse i SoL 15 kap. 2 § som anger att den som är eller har varit verksam inom enskild familjerådgivning inte obehörigen får röja en uppgift som en enskild har lämnat i förtroende eller som har inhämtats i samband med rådgivningen.

Beteckningen familjerådgivning är således tydligt definierad i SoL och verksamheten är välkänd hos såväl medborgare som myndigheter och samverkanspartners. Det är angeläget att benämningen familjerådgivning också framdeles används för det lagfästa kommunala ansvaret.

Familjerådgivning inom staden

Staden tillhandahåller familjerådgivning till invånarna genom Familjerådgivningen inom socialtjänstförvaltningen. Huvudinriktningen är arbete med par men även relationsinriktade insatser med enskilda, familjer och i grupp förekommer. Man arbetar också med andra vuxna relationer exempelvis mellan syskon. Familjerådgivningen bedriver därutöver samarbetsamtal med föräldrar i syfte nå enighet i frågor som rör vårdnad och umgänge. I uppdraget ingår även visst utåtriktat arbete.

Familjerådgivningen har en lång tradition som förebyggande och rådgivande verksamhet. Stockholms stad har erbjudit sina invånare familjerådgivning under de senaste 52 åren. Att under så lång tid ha drivits som en sammanhållen organisation har inneburit unika möjligheter att utveckla kompetensområdet i samklang med rådande samhällsstrukturer. Vid Familjerådgivningen finns en stor och samlad kunskap om hur stockholmarnas relationsproblem sett ut och förändrats över tid.

Under senare år har alltfler medborgare, huvudsakligen par, kontaktat Familjerådgivningen. Antalet tidsbeställningar ökade med 41 procent mellan år 2000 och 2003. År 2003 besökte drygt 3000 stockholmare Familjerådgivningen.

Stockholm är en stad i omvandling som ställer stora krav på hjälpinstansers flexibilitet och kompetensutveckling. Familjerådgivningen strävar efter att ständigt utveckla och utöka kompetensen. Verksamheten behöver mer kunskap om generations- och kulturkonflikter och om olika invandrargrupperns syn på familjeliv och relationer för att ytterligare kunna möta upp mot denna problematik i pararbetet. För närvarande pågår en omfattande utbildningsinsats för att öka kompetensen kring psykosexuella problem. Från och med år 2004 har Familjerådgivningen utökat sin service med möjlighet till telefonkonsultation.

Kommentarer till motionen

I motionen framhålls att dagens hushållstruktur, med många ensamhushåll, utesluter många från att ta del av Familjerådgivningens service. Vidare framhålls att rådgivning bör utformas utifrån behoven hos dagens stockholmare och att Familjerådgivningen bör omvandlas till en rådgivning med bredare målgrupp. Som exempel på sådana målgrupper nämns ensamstående föräldrar med allvarliga relationsproblem till sina barn och invandrade föräldrar med familjekonflikter som bottnar i kulturkrockar. Familjerådgivningen föreslås också kunna arbeta med stöd i den förändringsprocess som flytten till ett nytt land innebär.

Familjerådgivningen är dock inte de enda som bedriver rådgivande verksamhet i staden. Det finns en rad andra verksamheter inom socialtjänstförvaltningen t.ex. Maria ungdomsenhet, Behandlingsenheten för alkohol- och narkotikaberoende, Kriscentrum för kvinnor m.fl. som arbetar med stöd och rådgivning till andra målgrupper än Familjerådgivningens. Likaså finns olika råd- och stödverksamheter i stadsdelarna. Många frivilligorganisationer bedriver rådgivningsverksamhet riktad till olika grupper.

I motionen föreslås socialtjänstnämnden få i uppdrag att utreda en omvandling av den nuvarande Familjerådgivningen till en ny typ av stadsövergripande rådgivningsverksamhet. Synpunkterna och diskussionen i motionen beträffande målgrupper kan tolkas som att Familjerådgivningen idag arbetar med ”fel” medborgare. En vanlig, och tyvärr väletablerad, missuppfattning är att Familjerådgivningen arbetar med innerstadens medelklass. Detta kom bland annat till uttryck i SPO-utredningen vilken behandlades på nämndens sammanträde den 17 februari 2004. (SPO – stadens politiska organisation) Familjerådgivningens nuvarande klientgrupp är dock proportionerlig i förhållande till befolkningsunderlaget i de olika stadsdelarna och följer således befolkningsstrukturen. Ytterstadsområdena är till och med något överrepresenterade.

Familjerådgivningen är en verksamhet med specialistkompetens för parrelationer. Denna kompetens är resultatet av ett långvarigt metodutvecklingsarbete som har gynnats av att Familjerådgivningen drivits som en sammanhållen enhet, under ett och samma tak, under den senaste 10-årsperioden. Det är *problematiken* som avgör huruvida man ingår i den målgrupp som är Familjerådgivningens uppdrag. Detta innebär att Familjerådgivningen givetvis arbetar med relationsproblematik också bland invandrare. Barn är en indirekt målgrupp som påverkas av föräldrarnas relation, situation och problemlösning. Barnperspektivet är därför en viktig fråga i Familjerådgivningens arbete med parrelationer.

Allvarlig relationsproblematik mellan föräldrar och barn tillhör idag huvudsakligen barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Inom denna organisation finns långvarig erfarenhet av flyktingfrågor och familjeproblematik till följd av kulturkrockar.

En omvandling av Familjerådgivningen till en sorts allmän stadsövergripande rådgivningsenhet för en mångfald av relationsfrågor skulle kunna medföra att man bygger upp en verksamhet med alltför generell och tunn kunskapsnivå för frågeställningar som kräver specialiserad kompetens. Kunskaper från vuxnas relationsproblematik är inte direkt överförbar på föräldra/ barnproblematik. Ur ett familjerådgivningsperspektiv skulle däremot en parallellt existerande "Föräldrarådgivning" kunna utgöra ett viktigt komplement för kommuninvånarna. Det är sannolikt att en "Föräldrarådgivning" skulle bli en efterfrågad verksamhet. Det skulle innebära en tidigare insats än BUP som kommer in först då barn och ungdomar utvecklat symtom eller beteendestörningar.

Att inordna fler och nya målgrupper under Familjerådgivningen är ett förslag som kräver lagändring för att kunna genomföras. På grund av den stora efterfrågan har Familjerådgivningen, med befintliga resurser, redan idag svårt att möta behovet hos nuvarande målgrupp. Familjerådgivningen har för närvarande 15 heltids familjerådgivarbefattningar. I motionen är det oklart om en omvandling av Familjerådgivningen skulle ske på bekostnad av resurserna till nuvarande målgrupp eller om förslaget avser en utbyggnad.

Sammantaget anser förvaltningen att motionen lyfter fram viktiga frågor om rådgivning till olika grupper med relationsproblem. Redan idag finns dock möjlighet för dessa olika grupper att få rådgivning från olika delar av socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri och frivilligorganisationer även om resurserna inte fullt ut motsvarar efterfrågan. Det är angeläget att såväl stadens socialtjänst som landstinget fortsätter att uppmärksamma behovet av stöd för barn, ungdomar och vuxna. En omvandling av Familjerådgivningen till en stadsövergripande rådgivningsverksamhet avvisas. Denna verksamhet bedrivs utifrån särskilda bestämmelser i socialtjänstlagen och de behov av rådgivning som uppmärksammas i motionen kan tillgodoses av andra verksamheter.

Bilaga

Motion (nr 18) från Abit Dundar (fp) och Ann-Katrin Åslund (fp) om stadsövergripande rådgivningsverksamhet